

andre afgrøder. Med undtagelse af de skærdblomstrede er næsten alle andre afgrøder følsomme.

Petroleum opløser gummislanger, gummitempler, gummistøvler o. lign. Skal man blot behandle et mindre areal, kan de sædvanlige slanger benyttes, når de blot hænges til tørring efter brugen. Ved behandling af større arealer bør man benytte oliefaste gummislanger (syntetisk gummi) eller lærredsslanger.

Sveriges jordbruk under 1951.

Ett år av överraskningar, ojämna resultat och delvis besvikelser.

Av agr. lic. *Sven Holmström*,

Jordbrukets Utredningsinstitut, Stockholm.

Då det gäller att söka göra en överblick över viktigare händelser eller utvecklingslinjer för en hel näringsgren — i detta fall det svenska jordbruket — under ett år, skall det väl oftast visa sig, att det kan pekas på vissa saker, som tagit en helt annan vändning än den man vid årets början hade tänkt sig mest sannolik. Frågan är väl dock, om icke året 1951 för det svenska jordbrukets del varit ett år fyllt av sällsynt många överraskningar, och eftersom dessa till stor del varit av ogynnsam¹⁾ art, kan nog med visst fog talas om besvikelser. Några exempel kan med lätthet anföras: ogynnsam väderlek, som under ett år, då en god skörd²⁾ skulle inneburit lösningen på svåra ekonomiska problem, resulterade i en relativt svag gröda i genomsnitt och för vissa växtslag i synnerhet; angreppen av svartrost, som för jordbrukare med omfattande veteodling i många fall medfört allvarliga ekonomiska påfrestningar och som för landet betyder ett importbehov av hundratusentals ton vete; angreppen av mul- och klövsjuka under årets senare del; den fortsatta inflationen, som är till stor skada för jordbruket o. s. v. De *verkligt* gynnsamma faktorerna är inte fullt så många, men en del kan anföras, t. ex. god tillgång till handelsgödselmedel och maskiner. Se vi åter på arbetssidan kan tyvärr³⁾ endast noteras en fortsatt överfull sysselsättning, som icke minst för jordbrukets del försvårar anskaffandet av den erforderliga arbetskraften.

1) Ugunstig. 2) Høst. 3) Desværre.

Nyckfullt klimat under 1951.

Redan under vintern i början av år 1951 inträffade saker, som för jordbruk och skogsbruk ej kan betraktas som gynnsamma. Ett ovanligt kraftigt snötäcke⁴⁾ åstadkom stora skador i skogarna genom s. k. snöknäckning⁵⁾ av ungskog. Under mars kom en ovanligt sträng kyla, snösmältningen blev sen, och våren var över hela landet starkt försenad. Maj månad blev torr. I Stockholm föll endast 3 mm nederbörd mot normalt 41. I Gällivare föll 1 mm mot normalt 30. Vårsädens groning blev därför delvis ofullständig. Juni månad blev kall — i Norrland kallast på 10 år. Ända nere i Skåne frostade potatisen i början av juli. Någon egentlig värmebölja, som brukar känneteckna normala somrar, blev det aldrig. Dessbättre kom i stora delar av landet under juli rikliga regn, som gav återväxten på vallarna en mycket god start. Hösten blev långvarig och mild, varför betessäsongen kunde utsträckas under lång tid. De ovanliga väderleksskombinationerna medförde emellertid även de ödesdigra svartrostangreppen⁶⁾. Oktober blev ovanligt torr. Nederbörden var knappast $\frac{1}{4}$ av den normala. I Stockholm slogs ett sällsamt rekord: från den 20. september inföll 42 nederbördsfria dagar utan avbrott. 1951 var ett märkligt år ur väderlekssynpunkt!

Alltför stark nedgång i brödspannmålsarealen — rekord för oljeväxterna.

Den obetydliga sädens av *brödspannmål*⁷⁾ hösten 1950 varslade om en olycklig utveckling i fråga om vår försörjning med vete och råg (jämför Tidsskr. for Landøkonomi, April 1951, sid. 177—178). Hösten 1950 såddes — trots obetydlig areal året förut — 59 000 ha brödsäd mindre än hösten 1949. Läget uppmärksammades vid pris-sättningen våren 1951, i det att priset på brödspannmål av 1951 års skörd höjdes med ca. 10 öre/kg utöver föregående års priser. Denna stimulans var tillräcklig för att åstadkomma en kraftig höjning av värvetearealen 1951, men nettoresultatet blev likväl, att den sammanlagda brödspannmålsarealen under 1951 blev ca. 40 000 ha lägre än året förut. Däri ligger den mest betydelsefulla förändringen i arealanvändningen under det gångna året.

I fråga om *fodersäd* uppnåddes en ökning av arealen med 23 000 ha, till största delen beroende på ökad odling av korn. Den sammanlagda spannmålsarealen var nära 152 000 ha lägre än medeltalet för åren 1936—40.

Oljeväxtodlingen nådde en rekordareal med 190 000 ha mot 168 000 året förut. *Sockerbetsarealen* var praktiskt taget densamma

4) Snedække. 5) Den skadevirkning, der opstår, når et tungt snedække lægger sig på de unge træer og knækker eller bøjer dem. 6) Ødelæggende sortrustangreb. 7) Brødkorn.

som året förut (något lägre), *foderrotfrukterna* visa fortsatt nedgång och även arealen *vall*⁸⁾ till hö har visat en ytterligare nedgång. I stället ökade arealen av vallar till grönfoder och avbetning.

De senare årens utveckling i fråga om åkerjordens användning kan studeras närmare i *tabell 1*.

Brödspannmålsskörden endast $\frac{2}{3}$ jämfört med 1950.

Redan den förut diskuterade nedgången av brödspannmålsarealen skulle under förutsättning av normal skörd per arealenhet ha medfört en allvarlig nedgång i den skördade kvantiteten brödsäd. Tyvärr blev dock icke arealminskningen den enda orsaken till minskad skörd av brödspannmål. Redan under sommaren var det uppenbart, att skörden per ha av brödspannmål skulle bli relativt svag. Läget förvärrades emellertid katastrofalt genom svartrostangreppen under hösten. Det slutgiltiga resultatet belyses bäst av följande siffror över skörden per ha (kg):

	1950	1951
Höstvete	2 440	1 720
Vårvete	1 890	1 280
Höstråg	1 950	1 810
Vårråg ¹⁾	1 180	1 210

1) Vårråg har på grund av den obetydliga arealen numera ingen betydelse.

Totalskörden av vete, som för år 1950 beräknas till 739 000 ton, uppgick 1951 endast till 484 000 ton. Rågskörden gick ned från 244 000 ton till 176 000 ton och den totala skörden av brödspannmål från 983 000 till 659 000 ton. Detta innebär, att brödspannmålsskörden endast motsvarade 67 pct. av föregående års skörd. Sett ur försörjningssynpunkt är läget ännu sämre⁹⁾, enär stora delar av den klena¹⁰⁾ veteskörden ej är kvarngod vara.

Värdemässigt belyses förlustens storlek bäst därav, att den skördade brödspannmålen vid normal skörd per arealenhet skulle ha varit värd 128 milj. kr. mera än den nu erhållna skörden. Den misslyckade skörden av vete är en stor förlust sett ur hela landets synpunkt, men självfallet gäller detta i ännu högre grad för de jordbrukare, som äro veteodlare.

Brödspannmålsskörden har resulterat i en så drastisk åtgärd¹¹⁾ som ett riksdagsbeslut om rätt till stödlån för de jordbrukare, som på grund av svartrostangrepp eller vissa andra olyckor med skörden råkat i ekonomiska svårigheter.

8) Græs(mark). 9) Därligere. 10) Knappe. 11) Foranstaltning.

	Förändring från 1939 till 1951:						
	1939	1944	1949	1950	1951		
	Hektar						
	Procent						
	ökning (+) eller minskning (-)						
Höstvete	253 510	190 300	167 740	178 210	148 100	÷ 105 410	÷ 41,6
Vårvete	83 640	83 140	139 460	160 940	179 900	+ 96 260	+ 115,1
S:a vete	337 150	273 440	307 200	339 150	328 000	÷ 9 150	÷ 2,7
Råg	174 940	201 390	134 870	126 700	97 800	÷ 77 140	÷ 44,1
S:a brödsäd	512 090	474 830	442 070	465 850	425 800	÷ 86 290	÷ 16,9
Korn ¹²⁾	104 240	95 950	86 080	93 950	110 500	+ 6 260	+ 6,0
Havre	660 030	550 630	501 790	502 340	501 500	÷ 158 530	÷ 24,0
Blandsäd	252 040	277 500	309 380	318 090	325 600	+ 73 560	+ 29,2
S:a fodersträsäd	1 016 310	924 080	897 250	914 380	937 600	÷ 78 710	÷ 7,7
Ärtor och vicker	17 260	33 450	28 080	23 080	24 500	+ 7 240	+ 41,9
S:a säd till mogen skörd	1 545 660	1 432 360	1 367 400	1 403 310	1 387 900	÷ 157 760	÷ 10,2
Potatis	131 970	138 170	134 560	130 490	130 800	÷ 1 170	÷ 0,9
Sockerbetor	50 750	54 990	49 290	54 430	54 000	+ 3 250	+ 6,4
Foderrotfrukter	67 600	65 970	53 960	49 720	46 600	÷ 21 000	÷ 31,1
Säd till grönfoder ...	94 960	127 120	118 660	105 680	101 600	+ 6 640	+ 7,0
Vall till slåtter	1 375 730	1 317 670	1 297 500	1 274 610	1 261 000	÷ 114 730	÷ 8,3
Annan vall	246 350	304 590	356 600	343 150	354 900	+ 108 550	+ 44,1
S:a foderväxter	1 717 040	1 749 380	1 772 760	1 723 440	1 717 500	+ 460	+ 0,0
Oljeväxter		47 690	141 840	168 810	190 000		
Spånadsväxter ¹³⁾		6 240	6 500	6 790	5 500		
Köksväxter på åkern	8 590	9 160	10 090	9 830	9 700	+ 205 610	+
Andra växtslag		7 010	12 950	9 460	9 000		
Träda och obrukad åkerjord	216 140	203 670	177 400	172 170	177 500	÷ 38 640	÷ 17,9
S:a åker	3 737 750	3 714 640	3 726 750	3 728 450	3 728 500	÷ 9 250	÷ 0,2

¹²⁾ Byg. ¹³⁾ Spindplanter.

Skörden erbjuder i övrigt icke några så påfallande svagheter som för brödsäden. Fodersädsskörden beräknas vara något större än 1950 men höskörden betydligt lägre. Det senare kan dock i betydande grad ha kompensrats av, att valläterväxten¹⁴⁾ var god. Det är möjligt, att relativt stora partier av vallarnas återväxt tor-kats eller ensilerats.

Skördens storlek per ha såväl som totalt belyses närmare i ta-bell 2.

Tabell 2. Skörd per ha samt totalskörd år 1951 i jämförelse med några föregående år.

	Skörd per hektar, deciton				Totalskörd, 1000-tal ton			
	1951	1950	1940/49	1930/39	1951	1950	1940/49	1930/39
Höstvete	17,2	24,4	19,6	24,6	254	435	354	553
Vårvete	12,8	18,9	16,1	18,2	230	304	182	121
Höstråg	18,1	19,5	17,3	19,1	172	244	306	402
Vårråg	12,1	11,8	11,0	13,6	3			
Korn	22,6	22,3	19,1	20,3	250	210	187	218
Havre	16,3	16,1	14,5	18,2	820	807	807	1 202
Blandsäd	21,2	20,6	17,7	21,7	689	654	502	541
Kokärter	15,5 ¹	15,3 ¹	13,4	15,1	19 ¹	18 ¹	27	.
Foderärter	15,1 ²	14,8 ²		13,4	15,8	19 ²		
Vicker							15	.
Potatis	137,9	132,9	135,6	138,5	1 804	1 734	1 917	1 844
Socketbetor	328,0	363,5	341,6	352,1	1 777	1 978	1 777	1 682
Foderrotfrukter	328,8	353,5	330,6	375,2	1 531	1 758	2 103	2 970
Vallhö	33,6	36,3	30,9	36,2	4 233	4 628	4 110	4 990
Ängshö	13,1	13,2	11,8	12,2	314	316	335	505

1) Endast matärter, tidigare både mat- och foderärter.

2) Vicker och foderärter, tidigare endast vicker.

Det må för den danske läsaren påpekas, att man vid bedömandet av skördesiffrorna per ha i genomsnitt för Sverige måste ha klart för sig, att skörden inom detta långsträckta land i hög grad varierar i de olika områdena. Som ett exempel kan nämnas, att skörden av vissa spannmålsslag under en tioårsperiod inom det svagaste området är endast omkring 45 pct. av skörden inom det bästa om-

14) Genvæksten.

rådet. Vid en jämförelse med Danmark bör man därför utvälja de delar av Sverige, som i fråga om klimat och jordmån motsvara danska förhållanden.

Husdjursbestånd och animalieproduktion.

Husdjursbeståndet i juni 1951 redovisas i tabell 3, tillsammans med motsvarande siffror enligt jordbruksräkningen 1937. Som synes har på detta område liksom i fråga om arealanvändningen högst väsentliga förändringar inträtt.

Tabell 3. Antal husdjur i Sverige 1951 och före kriget.

	Vid brukningsdelar med över 2 ha åker				Totalt den 1/6 1951
	Den 15/9 1937	Den 1/6 1951	Ökning (+) el. minskning (-) från 1937 till 1951		
			antal	procent	
Hästar, 3 år och däröver	497 076	354 414	÷ 142 662	÷ 28,7	379 976
Unghästar, 1 och 2 år	68 282	25 247	÷ 43 035	÷ 63,0	25 449
Föl	44 968	9 113	÷ 35 855	÷ 79,7	9 213
Summa hästar ..	610 326	388 774	÷ 221 552	÷ 36,3	414 638
Oxar, stutar och tjurar, 1 år och däröver	92 784	41 883	÷ 50 901	÷ 54,9	42 450
Kor	1 762 890	1 523 768	÷ 239 122	÷ 13,6	1 621 258
Kvigor och kvigkalvar, 1 år och däröver	486 679	475 261	÷ 11 418	÷ 2,3	484 328
Kalvar under 1 år avsedda för pålägg	438 707	$\left. \begin{array}{l} 341\ 908 \\ 123\ 711 \end{array} \right\}$	+ 26 912	+ 6,1	485 434
Kalvar under 1 år avsedda för slakt					
Summanötkreatur	2 781 060	2 506 531	÷ 274 529	÷ 9,9	2 633 470
Får och lamm ..	326 138	229 059	÷ 97 079	÷ 29,8	260 721

Särskilt i ögonenfallande är den starka minskningen av antalet hästar. Totalt sett har hästbeståndet minskat med drygt¹⁵⁾ 36 pct. sedan 1937. Unghästbeståndet har emellertid (se tabellen) minskat

¹⁵⁾ Godt og vel.

med icke mindre än 60 å 80 pct. Unghästbeståndet är för närvarande icke tillräckligt ens för rekrytering av det starkt decimerade antalet arbetshästar.

Beträffande nötkreaturen ¹⁶⁾ märkes särskilt den nära fjortonprocentiga minskningen av kobeståndet. Mycket stark minskning visar gruppen oxar, tjuvar m. m., vilket delvis sammanhänger med den ökade seminverksamheten¹⁷⁾.

Animalieproduktionen. I tabell 4 redovisas produktionen av de viktigaste animalieprodukterna under produktionsåren*) 1950/51 och 1951/52 i jämförelse med sista förkrigsåret. Siffrorna för 1951/52 äro givetvis prognossiffror¹⁸⁾. Som synes är produktionen av mjölk, fläsk och ägg större än före kriget, medan köttproduktionen nedgått.

Tabell 4. *Animalieproduktionen i Sverige produktionsåren 1938/39 och 1950/51 samt prognos för året 1951/52, milj. kg.*

	1938/39	1950/51	1951/52	Beräknad ökning (+) eller minskning (−) i procent 1951/52	
				fr. 1938/39	fr. 1950/51
Mjölk	4 714	4 833	4 782	+ 1,4	÷ 1,1
Kött:					
storboskap	89,0	88,7	95,4	+ 7,2	+ 7,6
större kalv	34,3	23,4	22,7	÷ 33,8	÷ 3,0
spädkalv	13,1	13,4	13,0	÷ 0,8	÷ 3,0
Fläsk	145,6	169,8	163,2	+ 12,1	÷ 3,9
Ägg	53,3	66,4	64,0	+ 20,1	÷ 3,6

Mjölproduktionens utveckling i Sverige har under senare år bjudit på flera överraskningar, först i form av en oväntat stark stegring under åren 1948/49 och 1949/50, senare i form av en knappast förväntad stagnation under 1950/51.

På grund av 1947 års svaga skörd, nedgick mjölproduktionen mycket kraftigt under produktionsåret 1947/48. Under det därpå följande året inträdde emellertid en betydande återhämtning, som dock vida överträffades under produktionsåret 1949/50. Under detta år översteg mjölproduktionen i Sverige väsentligt förkrigsproduktionen och nådde därmed sin hittills högsta nivå (jämför tabell 4 i Tidsskr. for Landøkonomi, April 1951). Detta trots att antalet mjölkkor beräknades vara omkring 200 000 lägre än före kriget.

*) Produktionsår avser tiden september ena året — augusti året derpå.

¹⁶⁾ Hornkvæget. ¹⁷⁾ Den kunstige sædoverføring. ¹⁸⁾ Anslæde tal.

Under produktionsåret 1949/50 ökade mjölkproduktionen med omkring 8 pct. jämfört med året dessförinnan.

Om vi bortse från den stora missräkningen i fråga om brödspannmålen, kan mjölken sägas vara den produkt, som svarar för överraskningarna i vad gäller produktionsutvecklingen inom svenskt jordbruk 1951. Man hade i allmänhet på grund av de stora ökningarna i mjölkproduktionen per ko såväl som totalt under åren 1948/49 och 1949/50 blivit inställd på, att mjölkproduktionen skulle fortsätta att öka. Ökningen under de föregående åren hade emellertid troligen varit förbunden med så exceptionellt förbättrade förhållanden i fråga om fodertillgångarna, att en ytterligare avsevärd¹⁹⁾ förbättring av produktionen under 1951 icke kunde inträffa. Oavsett var orsaken ligger, har produktionen per ko under år 1951 icke undergått någon nämnvärd förändring. Utvecklingen av mejeriinvägningen under de allra senaste månaderna gör det t. o. m. möjligt, att en viss minskning av produktionen per ko kan ha inträtt. Det är möjligt, att den utveckling, som gjort sig märkbar under året, nu ytterligare förstärkes på grund av de relativt höga kraftfoderpriserna. Under året har inträffat en avsevärd höjning av kraftfoderpriserna, medan mjölkpriset undergått en mycket begränsad höjning. Utan tvivel har mjölkproduktionen i jämförelse med annan produktion under året fått sin konkurrensförmåga försvagad.

Avsättningsmöjligheterna.

Redan under 1949 började överproduktion inom vissa grenar av den svenska jordbruksproduktionen göra sig gällande. Produktionsutvecklingen under 1950 medförde, att överskottet ökade. Därför har jordbrukets produktionsutveckling delvis betraktats med oro.

I uppsatsen om Sveriges jordbruk 1950 i Tidsskrift for Landøkonomi, April 1951, framhöll författaren, att man icke okritiskt får taga produktionsutvecklingen inom jordbruket under de senaste två åren såsom underlag för alltför optimistiska bedömanden i fråga om möjligheterna till livsmedelsförsörjning vid en ny avspärning. Jordbruket är känsligt²⁰⁾, icke endast för de klimatiska faktorerna, utan dessutom med hänsyn till förändrad tillgång på olika produktionsmedel såsom arbetskraft, maskiner, handelsgödselmedel, växtskyddsmedel²¹⁾, kraftfoder m. m.

Den förut skildrade utvecklingen under 1951 understryker i viss mån detta uttalande.

För året 1951 var faran för överskott av smör tidvis överhängande, sedan Västtyskland på grund af valutavårigheter inskränkte

19) Anselig. 20) Følsomt. 21) Plantebeskyttelsesmidler.

sin import från bl. a. Sverige. Genom handelsavtal på andra håll blev dock smöröverskottet under höstmånaderna så fullständigt placerat, att någon fara för akuta avsättningssvårigheter icke existerade under årets sista månader.

Sett i efterhand med hänsyn till resultaten måste sägas, att avsättningsförhållandena under 1951 varit goda, men bekymren voro betydande, innan det hela ordnade sig.

Långvariga och besvärliga prispförhandlingar.

När året 1951 ingick, skedde detta med ett prisavtal träffat strax före jul 1950 och avseende tiden jan.—sept. 1951. (Behandlas relativt utförligt i Tidsskrift for Landøkonomi, April 1951). I vanlig ordning upptogs emellertid — sedan vårkalkylen 1951 hade färdigställt och granskats — förhandlingar om produktpriserna under produktionsåret 1951/52. Dessa förhandlingar blevo mycket uppmärksammade. Läget var sådant, att jordbrukets förhandlingsdelegerade icke ansågo sig böra ta ansvaret för en uppgörelse med mindre än att lantbruksförbundets och RLF:s stämmor²²⁾ inkallades.

Det prisavtal, som därefter träffades för produktionsåret 1951/52, gällde endast till slutet av 1951.

Vårprisuppgörelsen 1951 var säregen även ur en annan synpunkt. Uppgörelsen avsåg för första gången att verka direkt produktionsreglerande samt dessutom att överflytta vissa intäktsbelopp till sämre gynnade²³⁾ områden. Detta skedde genom att bl. a. intäkterna av vissa prispförbättringar på ost samt vinster på exporterade oljev växter insamlades till en clearingfond och fördelades i form av tillägg till mjölkpriset inom de områden, som äro sämst gynnade i fråga om naturliga produktionsförutsättningar. Denna s. k. »mjölkclearing» har pågått sedan 1 september 1951 och pågår alltjämt. De högsta clearingtilläggen utgå i Norrland med drygt 2 öre per kg mjölk. Mjölkcleaningen har mottagits med blandade känslor. Systemet har i varje fall visat, att en alltför genomgripande reglering — även om den i och för sig är berättigad, riktig och önskvärd — kan medföra irritation och olägenheter av högst betänkligt slag.

Prisuppgörelsen våren 1951 präglades²⁴⁾, som tidigare nämnts, av önskemålen om att utvidga produktionen av brödspannmål, oljev växter, kött och fläsk samt att minska mjölkproduktionen. Därför vidtogos kraftiga prishöjningar å brödspannmål av 1951 års skörd samt likaledes å fläsk och kött. Den nya uppgörelsen har ytterligare gynnat kött- och fläskproduktionen.

Eftersom vårprisuppgörelsen 1951 endast avsåg att gälla t. o. m.

²²⁾ Ledelser. ²³⁾ Begunstigede. ²⁴⁾ Prægedes.

slutet av nämnda kalenderår, ha nya förhandlingar upptagits på basis av en omräknad jordbrukskalkyl. Omräkningen har väckt stort uppseende på grund av en betydande reducering av jordbrukets arbetskraftsvolym, som sänkte arbetskostnaderna vid oförändrat löneläge med omkring 176 milj. kr. Trots denna sänkning av arbetskostnaderna visade den omräknade kalkylen ett underskott av 118 milj. kr., vilket enligt en prisuppgörelse den 8. januari 1952 täckes genom prishöjningar på konsumtionsmjölk, ost, nötkött, fläsk och ägg.

Den i januari 1952 träffade prisuppgörelsen för resten av produktionsåret 1951/52 (jan.—aug. 1952) är icke definitiv. När detta skrives är nämligen lantarbetarnas löneavtal utgånet. Nya prisförhandlingar skola upptagas, så snart löneavtalen äro klara.

Efter de nu beslutade prisstegringarna bli priserna för år 1951/52 de, som anges i *tabell 5*. I tabellen visas även huru priserna förändrats i förhållande till förkrigspriserna. Som synes ha de kraftigaste prisstegringarna gällt animalieproduktionen — i synnerhet kött. Även matpotatisen har undergått en relativt kraftig prisstegring. Oljeväxtpriserna kunna icke jämföras med förkrigspriserna, eftersom oljeväxter knappast odlades före kriget.

Tabell 5. Priser på vissa jordbruksprodukter i Sverige produktionsåren 1938/39 samt 1949/50—1951/52; kronor per 100 kg.

	1938/39	1949/50	1950/51	1951/52	Prisförändring i procent 1951/52 i jämförelse m.	
					1938/39	1950/51
Höstvete	16,95	29,36	30,00	39,40	+132,4	+31,3
Värvete	18,80	35,05	33,15	40,70	+116,5	+22,8
Korn	14,02	25,56	29,53	36,75	+162,1	+24,4
Havre	11,30	22,08	27,12	32,75	+189,8	+20,8
Potatis, mat ..	5,72	17,44	18,47	21,50	+275,9	+16,4
» , fabriks	4,50	8,74	8,25	10,50	+133,3	+27,3
Sockerbeter ..	2,99	5,97	6,02	7,14	+138,8	+18,6
Mejerimjölk ¹⁾ .	13,56	28,90	30,03	30,70	+126,4	+ 2,2
Ägg	1,41	2,53	2,72	3,00	+112,8	+10,3
Storboskap ...	1,05	2,72	2,86	3,31	+215,2	+15,7
Kalv, större ..	1,51	3,36	3,71	3,95	+161,6	+ 6,5
» , mindre .	0,98	2,55	2,95	3,29	+235,7	+11,5
Får	1,74	3,24	3,34	4,25	+144,3	+27,2
Häst	0,44	1,47	1,51	1,75	+297,7	+15,9
Svin	1,35	2,50	2,81	3,51	+160,0	+24,9

¹⁾ Inklusive subventioner (statstilskud) men utan producentbidrag.

Mekaniseringen.

Mekaniseringen av det svenska jordbruket har under senare år fortgått i en takt, som knappast någon tidigare kunnat förutse. Vi ha numera genom de undersökningar, som under en följd av år av författaren utförts i fråga om jordbrukets anskaffning av olika maskiner och redskap, en mycket god kännedom om hur mekaniseringen fortskridit. Dessa undersökningar äro emellertid ännu icke slutförda för året 1951, men det må i korthet erinras om vad som på detta område inträffade under 1950.

Under kalenderåret 1950 köpte de svenska jordbrukarna 12 490 nya traktorer till ett sammanlagt belopp av 120,9 milj. kr. Försäljningsstatistik föreligger för sammanlagt 22 år och av den totala försäljningen under dessa år komma icke mindre än 34,6 pct. på åren 1949 och 1950. Beträffande traktoranskaffningen under 1951 har redan gjorts en preliminär undersökning. Enligt denna har inköps-siffran 1951 närmat sig 14 000 nya traktorer. Denna siffra är alltså ännu högre än 1950 års. Inköpsvärdet för de under år 1951 anskaffade traktorerna torde ligga omkring 130 milj. kr eller ännu mera. Totalt har det svenska jordbruket under åren 1929—1951 investerat omkring 640 milj. kr i nya traktorer och utrustning till dessa. Härav kommer icke mindre än ca. 55 pct. på de tre senaste åren.

Under år 1950 anskaffades andra maskiner och redskap än traktorer (arbetsredskap) för omkring 165 milj. kr. Den sammanlagda anskaffningen av maskiner och redskap krävde därför under år 1950 i runt tal 285 milj. kr. Hur den motsvarande summan för år 1951 kan vara är icke möjligt att uppskatta, förrän undersökningarna för detta år äro slutförda. På grund av att traktoranskaffningen blivit större, synes emellertid sannolikt, att de totala inköpskostnaderna för maskiner och redskap under året 1951 äro ännu större än under 1950, sannolikt i närheten av 300 milj. kr.

Beträffande antalet anskaffade arbetsmaskiner må omnämnas, att inköpen av traktorplogar i det närmaste motsvarar antalet nyinköpta traktorer. I övrigt kännetecknas maskininköpen av stor anskaffning av traktordrivna redskap och i synnerhet sådana redskap, som krävas för den *vidgade*²⁵⁾ mekaniseringen, exempelvis traktordrivna slättermaskiner, skördetröskor²⁶⁾, lastningsmaskiner, potatisupptagare m. m.

Antalet skördetröskor i drift beräknas till omkring 8 000—9 000 under sommaren 1952.

²⁵⁾ Udvidede. ²⁶⁾ Mejetærskere.